

Till

Namn

Adress

Postadress

Fåglar i Strängnäs Kommun

Årgång 1 Nr 1/2 Oktober 1991

Fåglar i

Strängnäs Kommun

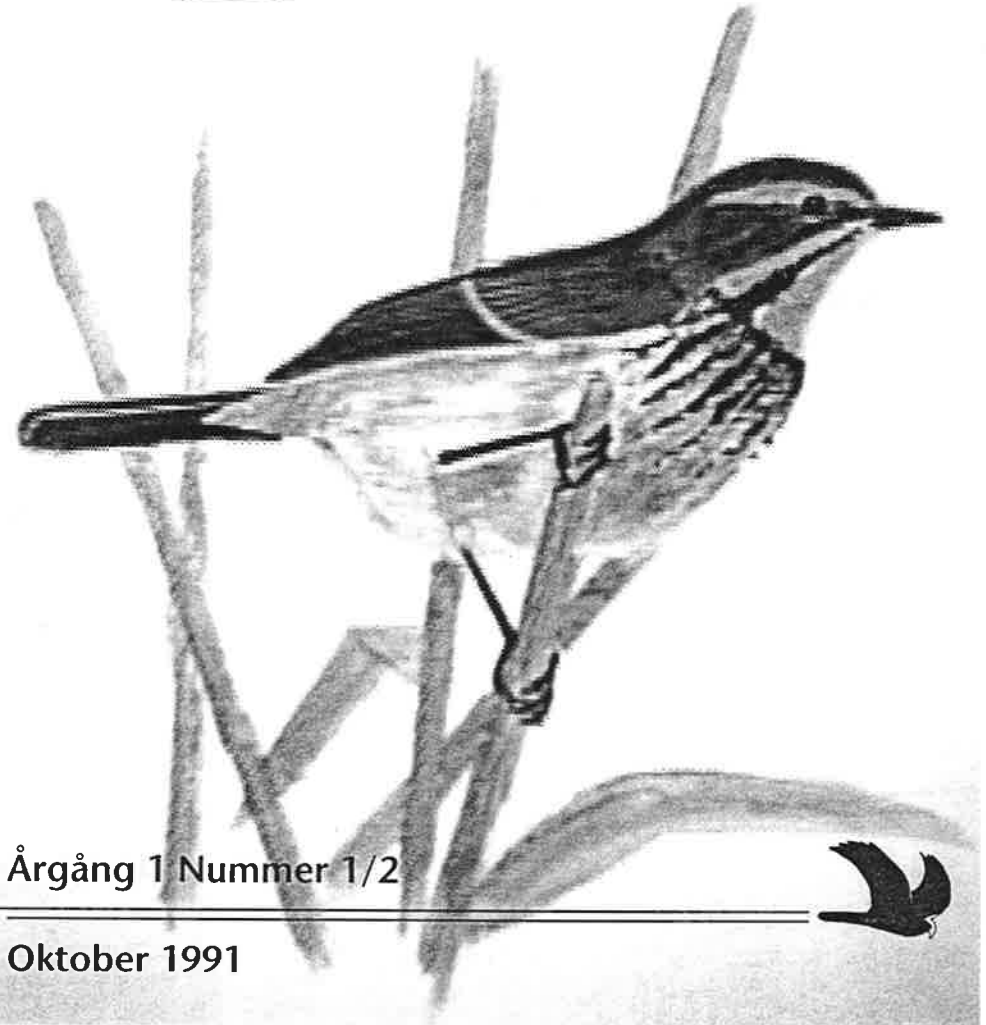

- Innehåll**
- Ledare**
Om SOK
 - På gång**
Videsparven
 - Fågelrapport**
Strängnäs kommun 1990
 - Fisktärna kontra Silvertärna**
Fältbestämning
 - SOK-nytt**
Konstituerande klubbmöte

Nästa nummer av FiSK beräknas komma i mars 92.
Material redaktionen tillhanda
senast i januari 92. Bildmaterial bör
vara i A5 format.

Årgång 1 Nummer 1/2

Oktober 1991

Strängnäs Ornitologiska Klubb

Vi skall verka dels för att skydda fåglar och dess biotoper i Strängnäs kommun, dels vara träffpunkt för fågelintresserade.

Klubbens styrelse:

Ordförande	Kent Söderberg
Sekreterare	Joakim Ed
Kassör	Fredrik Ellin

Kontaktpersoner

Kent Söderberg	0152/513 24
Joakim Ed	0152/430 05
Björn Carlsson	0152/422 38
Fredrik Ellin	0152/432 60

Fåglar i Strängnäs Kommun

Ansvarig utgivare
Fredrik Ellin

Adress

SOK c/o Ellin
Berg
640 61 Stallarholmen

Utkommer

med 2 nr per år

Prenumeration och medlemskap

i SOK erhålles genom att
sätta in 60 kr på PG 96 88 20-1
(Glöm inte avsändare o adress)

Redaktion

Kent Söderberg
Fredrik Ellin
Peter Kjellin

Layout och sättning

Mitron

ISSN 1102-3368

Omslagsbild

Blåhake
Illustration F Ellin

Konstituerande styrelsemöte, Strängnäs Ornitologiska Klubb.

Deltagare: Kent Söderberg, Joakim Ed, Björn Carlsson, Peter Kjellin, Fredrik Ellin.

§1 Styrelsen utsågs enligt:

ordförande	Kent Söderberg
vice ordförande	Peter Kjellin
sekreterare	Joakim Ed
kassör	Fredrik Ellin
ledamöter	Björn Carlsson Leif Karlsson

§2 Klubbens namn beslutades vara Strängnäs Ornitologiska Klubb, och förkortas SOK. Klubbens symbol skall vara Brun kärnhök.

§3 Styrelsen beslutade att klubbens syfte skall vara:

Ornitologiska klubben skall dels verka för att skydda fåglar och dess biotoper i Strängnäs kommun, samt vara en träffpunkt för fågelintresserade.

§4 Styrelsen beslutade att SOK skall ha en tidskrift som ges ut med två nummer per år, med namnet Fåglar i Strängnäs kommun. Tidningens utseende och inriktning framarbetas av redaktionskommiteen, som består av:

Kent Söderberg, Fredrik Ellin & Peter Kjellin.

§5 Beslut togs att medlemmar skall värvas när första numret av tidskriften är färdig. Medlemsavgiften skall för 1992 vara 60 kr, detta inkluderar tidskriftsprenumeration.

§6 SOK's första aktivitet blir en vadarcirkel, med omgående start.

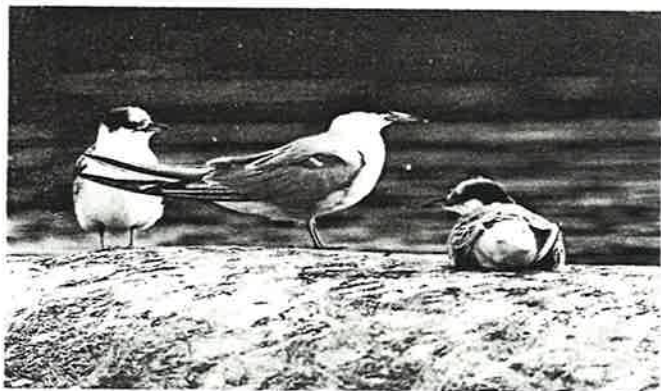
vid protokollet

Joakim Ed

Strängnäs 910426

justeras

Kent Söderberg

En adult fisktärna vid sina ungar.
Foto: Peter Öhman.

Portlandica-tärnor

Så kallade portlandicatärnor observeras då och då i Europa (ref 4). Dessa är ett- och tvååriga ungfåglar av fisk- eller silvertärna. Kunskapen om dessa tärnor är i högsta grad ofullständig. Den första beskrivna sköts nära Portland, England och bestämdes till ny art: *Sterna portlandica*. Utmärkande drag är spår av både ung och adult dräkt. Tärnorna har vit panna, saknar stjärtsprot och har för det mesta mörk näbb. Portlandicatärnorna kan ge samma intryck som Chlidoniatärnor i ung- och vinterdräkt.

Sammanfattning

I korthet kan nämnas att fisktärnan är kraftigare byggd, med längre näbb, bredare vingar, i jämförelse med silvertärnan. Adulta tärnor bestäms lättast på genomlysigheten av handen och på förekomst/frånvaro av mörkt hack i handöversidans bakkant (handundersidans motsvarighet: abrupt respektive utdragen avslutning på spetsbandet). Långa stjärtsprot kan avslöja en silvertärna på ganska långt håll.

På nära håll är den gamla hederliga näbbfärgen trots allt en alldeles utmärkt karaktär. Unga tärnor bestäms lättast på vingovansidan där fisktärnan är ljusast mitt på vingen och silvertärnan ljusast på vingbakkanten.

Så har då äntligen första numret av FISK (Fåglar i Strängnäs Kommun) dykt upp. Att det är första nummret betyder att skriften fortfarande är i utvecklingsstadiet. Vår förhoppning är, att du kära läsare, i framtiden bidrar med någon artikel, gärna fältbestämningsartiklar, sträckräkningar, inventeringar m.m. Tala gärna om vad Du vill ha med i skriften.

Mycket har hänt det senaste halvåret, framförallt i fråga om kontakten mellan skådarna i kommunen. Detta är väldigt positivt och vi hoppas SOK ska kunna påverka i rätt riktning! De ökade kontakterna har också lett till att vi har fått in rapporter från ett flertal personer som vi härmed passar på att tacka. Det skall här understrykas att rapporterna inte är granskade av lrk, så de får anses något preliminära.

Det finns en hel del att jobba med i kommunen:

1. Att i år utse en lämplig lokal för fågeltorn, (du får gärna specialgranska en lokal du tror på) så att vi kan lägga fram ett förslag till kommunen och ansöka om pengar.
2. Att slåss för att Gorsingeholm blir ett naturvårdsområde, vädefullt område med återkommande översvämningar vår och höst.
3. Att med din hjälp se till att denna skrift fortsätter.

Tack Bernt Andersson och Torsten Carlsson för ert slit med åteln i Länna, och som har givit mycket gott resultat.

Skådar-Tävling

Kontakta Redax så får du "listan" och kan vara med och tävla! Tävlingen om äran börjar om vid årsskiftet!

Tre arter har tyvärr fallit bort i listan:

Järnsparv	4	1	1	1
Grönsiska	1	1	1	1
Tamduva	1	1	1	1

Poängberäkningen går till så att man räknar endast den högsta poäng man erhållit för en art. Arten måste också befinna sig i kommunen. Om någon skulle se en ormörn utanför kommungränsen men själv stå innanför, får man inte räkna den! Både du och art skall vara innanför.

Vi hoppas att tävlingen gör dig skådarsugen och att året kommer att ge en massa X i kommunen och många fina naturupplevelser.

Och till sist.

Glöm inte att ringa närmsta skådare om du hittar något spännande.

Hälsningar REDAX

Vem drar den första videsparven i kommunen?

Videsparven är en taigafågel med vidsträckt utbredning, från norra Skandinavien, genom norra Ryssland och norra Sibirien till Stilla Havets kust, kort sagt sträcker sig utbredningsområdet genom hela den euroasiatiska kontinenten.

Arten är uppdelad i två raser, dels våran, *rustica*, och dels *latifascia*, vars förekomst är inskränkt till östligaste delarna av Sibirien, Anadyr och Kamtjatka.

I Sverige förekommer den tämligen allmänt från Dalälven och norrut. Häckbiotopen är vanligtvis sumpig barrskog med inslag av björk och sälg.

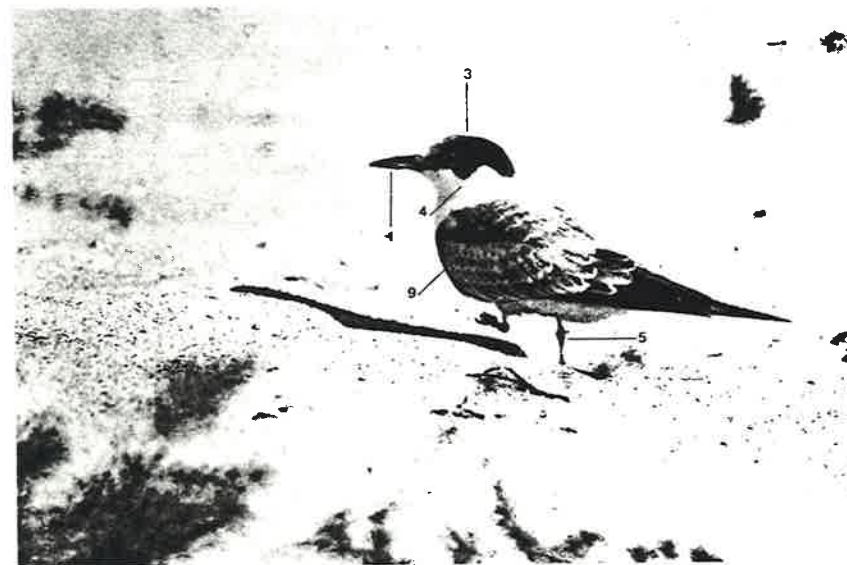
Det kan sägas att våra möjligheter att träffa på videsparven är på hösten. På våren koncentreras insträcket till norra Kvarken och Bottenvikskusten. Den anländer i månadsskiftet april-maj.

Vinterkvarteret för våra videsparvars del är troligtvis sydvästra Asien, i Västturkestan och Iran.

Men som sagt, det är främst på höststräcket den kan dyka upp här i Strängnäs kommun. Den sträcker säkrast från mitten av augusti till början av oktober, med en klart uttalad sträcktopp i mitten av september. Emellertid skall man också ta stor hänsyn till vädret och framförallt vindarna. Vindar från nordostsektorn förskjuter sträckområdet åt sydväst, och fåglarna kommer då längre söderut innan de sträcker ut över Östersjön.

Det intryck man först får av videsparven, är en sävsparvsstor fågel som kommer flygande i bågformig sparvflykt och lockar med taltrastlika "zitt" eller "tick" (något mjukare än taltrast).

Observera att gulspårven kan ha ett "tick"-läte, men det kommer bara enstaka. Videsparven är en medelstor sparv med relativt stor näbb,

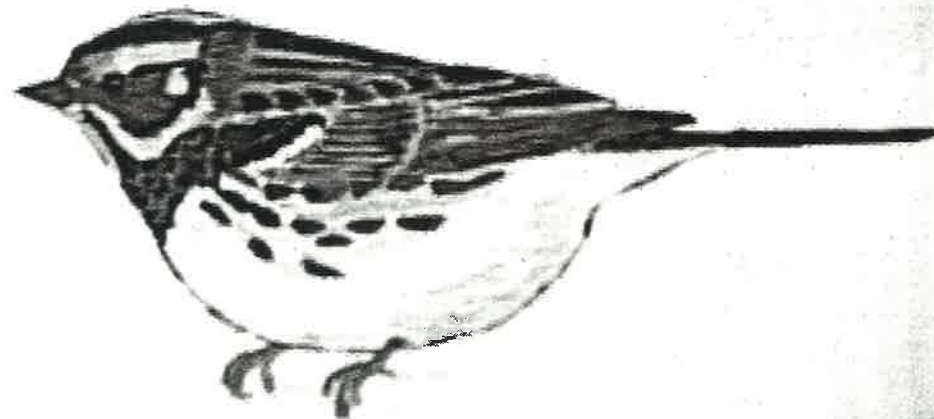
Övre bilden juvenil silvertärna och den nedre juvenil fisktärna.
Foto båda bilderna: Jens B Bruun.

Flygande

Fisktärnans vingovansida ser ljusast ut på mitten. Effekten bildas av det markerade mörka vingknogfältet (mindre armtäckare) och de mörkgrå armpennorna (som är ljusspetsade). S:s vingovansida är ljusast längst bak på vingen på grund av att armpennorna är vitaktiga (ref 2). Vidare är vingknogfältet hos S bara något mörkare än manteln, medan F:s vingknogfält är betydligt mörkare än manteln som har en brunaktig anstrykning (se sittande). På F:s handundersida är det svarta terminalbandet, bildat av hp:s spetsar, bredare än S:s (se vidare adulta fåglar). Den juvenila F är kraftigare byggd än S, men det är en svårbedömd karaktär.

Sittande

Silvertärnans näbb är klen och relativt kort till skillnad mot F:s näbb som är grov och lång vilket gör att F får en grövre huvudprofil. Den mer dolkformade näbben hos F (orsakad av en tydligare vinkling på undernäbben) ser helmörk ut men är orangeröd till köttfärgad vid basen (ref 2). Vidare är den välvda pannan hos S renare vit med klarare gränser till hjässa- och ögonregionerna till skillnad mot F som har kantigare huvudform och orent vit panna med diffusa övergångar, den mörka gränsen sträcker sig också något längre ned mot kinden, ofta förbi ögat. Ryggen är kraftigt mönstrad, med brun anstrykning på F, "fjällig som en vadarrygg" (Obs: försvinner gradvis och saknas helt på hösten). S:s rygg är oftast gråaktig (med beige inslag hos helt unga fåglar). Den mörka vingframkanten hos S är inte lika påtaglig som hos F. F:s vingknogfält är mycket mörkare än den övriga vingen. Även på juvenila fåglar är benlängden en bra karaktär, S har så korta ben att buken nästan har kontakt med marken sittande, medan F står lite högre på sina ben. Både F och S saknar förlängda stjärtspröt.

Videsparv
Illustration F Ellin

rak näbbrygg, markerade teckningar på huvudet, bröstet och kroppssidorna.

Buken är renare vit än hos andra inhemska emberitza-arter. Rödbrun streckat bröstband och kroppssidor samt rödbrun övergump är några bra karaktärer att spana efter när man har en rastande fågel.

Förväxlingsrisken är väl störst med sävsparv, men denna är tecknad mer i gråbrunt och den är mörkstreckad på bröst och sidor.

Lycka till med videsparven.

Kent Söderberg

Fågelrapport Strängnäs kommun 1990

STORLOM:

Ingen häckning rapporterad, men några obsar under häckningstid:
1 par Magsjön 11/6 (K.Söderberg)
och 1 par i Mellanmarvikarna
(B.Carlsson)

SKÄGGDOPPING:

Första 1/4 och sista 11/11 Kyrkviken
(F.Ellin)

SVARTHAKEDOPPING:

1 ex Trehörningen, Kronoparken
Kungshagen 18/4 (P.Kjellin)
5 ex Kvarnsjön 3/6 (F.Ellin)

RÖRDRUM:

1 ex Bondkroken 21/4-29/4
(B.Carlsson,P.Kjellin)
1 ex Kyrkviken 1-22/4 (F.Ellin),
1 ex Karlholmen 15/5

HÄGER:

Misstänkt häckning vid Plångsta,
Vansö (L.Broberg)
Två ex regelbundet under häckningstid,
Ekenäsviken, Ytteraselö
(S.Bäckman)
Vinter: 1 ex Norrälanna
4/12 (K.Söderberg), 1 ex jan.-feb.
Stallarholmen (F.Ellin)

KNÖLSVAN:

Häckning:Lundby kärr, Åker. Resultat
okänt.(L.Karlsson)

SÅNGSVAN:

1 par Långsjön under sommaren
(P.Kjellin), 5 ex Lännsjön
12/2 (B.Andersson)

SÄDGÅS:

16 ex mot norr Kyrkviken
11/3 (F.Ellin), 100-tals Stacksund
26/4 (B.Carlsson), 150 mot söder
Valla 23/9 (K.Söderberg)

GRÅGÅS:

Häckning: 2 kullar med 5 resp.
6 ungar, Bondkroken (P.Kjellin)
Tidiga: 2 ex Hålby 10/2 och
2 ex Väla, Helgarö 24/2 (L.Karlsson)

VITKINDAD GÅS:

Ovanligt många observationer.
5 ex Gorsingeholm 28/9 (P.Kjellin)
2 ex Mörtsjön, Länna 12/10
(B.Andersson), 1 ex Valla
14/10 (F.Ellin,K.Söderberg)

BLÄSAND:

Största flokken var på 28 ex i
Kyrkviken 23/9 (K.Söderberg)

SNATTERAND:

1 par Söderfjärden 1/5 (M.Brandel),
1-2 ex samma lokal 2/9 (M.Brandel),
2 ex Gorsingeholm 22/9 (P.Kjellin)

SKEDAND:

1 par Kyrkviken 12/4 (F.Ellin)

BRUNAND:

2 häckningar V lerdammarna,
Selaön (F.Ellin)

BERGAND:

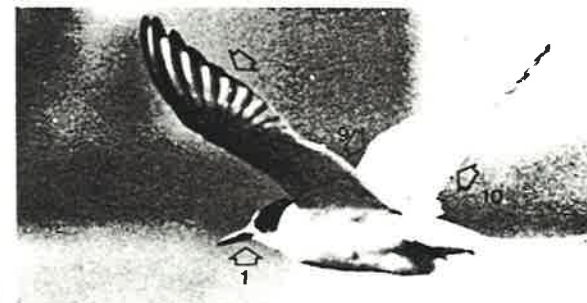
1 ex Kolsundet 21/10 (B.Carlsson)

EIDER:

1 hane Lännsjön 17-18/10
(K.Söderberg, T.Carlsson)

Juvenila fåglar

Huvudvikten vid bestämning av juvenila fisk- och silvertärnor bör läggas på utseendet hos vingovansidorna. Hos sittande fågel kan man titta på vingknogfältets utseende och färgtonen i dräkten. Näbbens form är också en användbar karaktär.

Juvenil silvertärna.
Foto: Jens B Bruun.

Juvenil fisktärna.
Foto: Jens B Bruun.

Detta om skillnaderna i handpennornas grundteckning. Därtill kommer alltså väl iakttagbara skillnader i slitage av handpennorna hos de två arterna. Tärnornas pennor har en vacker vitsilvrig lyster på grund av att de är täckta av ett vitaktigt stoft. Med ökad ålder, på grund av slitage, mörknar de alltså (precis som hos kärrhökanerna, aftonfalkhanen etc.). Hos F och S finns en skillnad i hp:s mörkhet på grund av slitage, och den skillnaden beror på att de två arterna har helt olika schema för sin respektive hp-ruggning (ref 1).

F ruggar hela handen, inifrån armen och ända ut, i långsamt tempo, från juli till mars. Men i december, när den alltså hunnit till handens yttre pennor, börjar den rugga de innersta hp igen, inifrån och ut. I april är den färdig med denna andra ruggningsomgång. Denna är dock inkomplett: den omfattar bara de 4-6 innersta handpennorna. Vitsen med denna andra, ofullständiga ruggning är oklar. Alltnog, under sin sommarvistelse hos oss har F relativt gamla och slitna pennor i handens tumhalva (de 4-6 yttersta handpennorna) och relativt fräscha pennor i handens lillfingerhalva (de 4-6 innersta handpennorna).

Detta gör att de yttre hp hos F är mörkare ovanpå än de inre.

En penna ungefär mitt i handen är den allra äldsta, och den är följaktligen allra mörkast. Detta innebär att F har en mörk kil (se fig) in i bakkanten på handen, och denna har skarp gräns inåt armen (ty där är hp:nä splitter nya), medan den tonar av utåt, mot den yttersta hp. Mot mörk bakgrund (blått vatten eller skogskuliss) trolas det mörka bort, man ser bara det vitaktiga. Det ser då ut som om handen har ett hack i bakkanten, ungefär som en rugglucka (ref 3).

S:s ruggning är helt annorlunda: den ruggar samtliga hp en enda gång per år, inifrån och ut, i mycket snabbt tempo, från december till februari, när den befinner sig i packisen utanför Antarktis (ref 1). Hos oss har den alltså relativt fräscha pennor i hela handen. Detta gör att S verkar ha ensartat silvervita händer; man ser aldrig något "hack" eller någon annan oregelbundenhet i bakkanten på S:s hand (se fig)

Skillnaden i vingarnas genomlysighet är tydlig och den gäller alltid, men det kräver alltså motljus och kommer mest till användning när tärnan hänger ovanför betraktaren, dvs hållet är kort och flera andra kännetecken syns. Skillnaden i handspetsbandet kan vara bra att känna till men ger väl sällan artbestämning ensam. Förekomst/avsaknad av mörk kil (hack) i handens bakkant är ett synnerligen användbart kännetecken. Det varierar dock en del i tydlighet, allt efter slitningsgraden, och i maj kan det vara ganska svårt att se på en del individer. Fram på sommaren, då mer av det vita stoftet nöts bort, är det synligt på långt håll, och det torde tveklöst vara det bästa kännetecknet för artbestämning av sensommarens sydsträckande tärnflockar.

Läten

Ett flertal av fisktärnans och silvertärnans läten är väl skilda från varandra. Allmänt kan sägas att fisktärnans läten är grövre och mer storröstade, medan silvertärnans läten är dels finare och klarare, dels torrare och knattrigare. Man kan också uttrycka det så att fisktärnan har mycket "j" och "ä" i sin repertoar, medan silvertärnan har mycket "i". Lyssna på fågelskivor/band och nöt in!

SIÖORRE:

3 hannar och 2 honor Söderfjärden 1/4 (M.Brandel), 2 hannar och 2 honor Lännsjön 24/4 (K.Söderberg,T.Carlsson), 14 ex Kolsundet 21/10 (B.Carlsson)

SALSKRAKE:

5 ex Söderfjärden 18/3 (M. Brandel), 1 par S.Kärlängen 15/4 (F.Ellin), 2 honfärgade Söderfjärden 7/10 (M.Brandel), 1 par Kolsundet 21/10 (B.Carlsson)

BIVRÅK:

Två misslyckade häckningsförsök: Lindön, Söderfjärden och Askare, Vansö (L.Broberg)
Sista obsen 1 ex Gorsingeholm 16/9 (K.Söderberg,F.Ellin)

GLADA:

1 ex Lännaåns utlopp 3/4 (J.Ed).
Kanske årets händelse! I takt med gladans ökning borde dock fler och fler obsar göras.

HAVSÖRN:

10 obsar väl spridda i kommunen under jan.-mars och dec.
En mycket intressant obs vid Mälsåker 10/6 (B.Carlsson) gällde en ad. fågel.Vadan och varthän !?

BRUN KÄRRHÖK:

1 par i Bondkroken och i Åker (B.Carlsson). Häckade med ett par vardera i Kyrkviken och vid Husby. Trol. häck. i Kvarnsjön.(F.Ellin).
Sista obs: 1 hane Kyrkviken 26/8 (F.Ellin)

BLÅ KÄRRHÖK:

1 ad. hane Husby 1/4 (F.Ellin), 1 ex Gorsingeholm 2/4 (B.Carlsson), 1 honfärgad Kyrkviken 19 och 26/8 (F.Ellin), 1 ex Berg 4/9 (F.Ellin), 1 ex Berg 6/9 (Å.Ellin) och 1 honfärgad Gorsingeholm 22/9 (P.Kjellin), 1 hane Söderfjärden 2 och 30/9 (M.Brandel)

ORMVRÅK:

Häckning vid Askare, Vansö gav 2 ungar (L.Broberg), troligen en häckning vid f.d. Valnaren (L.Karlsson)
Första obs: 1 ex Merläna 22/2 (K.Söderberg)

FIÄLLVRÅK:

Under hösten ett tiotal ex Selaön (F.Ellin), en vinterobs
1 ex Gorsingeholm 2/12 (L.Karlsson)

FISKGIUSE:

Häckning i f.d. kraftledningstorn, P 10:s övningsfält. Minst en unge flygg.(L.Karlsson)

KUNGSÖRN:

1 ex Rundholm 6/1 (L.Broberg), 1 2k mot N. Husby,Selaön 10/3 (F.Ellin), 1 ex Kungshagen 19/3 (B.Carlsson), 1 subad Söderläna 28/11 (K.Söderberg), 1 trol. ad. Näsbyholm 27/12 (M.Brandel)

TORNFALK:

Trolig häckning vid Helgarö kyrka (B.Östholm) och vid Näsbyholm (M.Brandel, L.Carlsson, G.Carlsson).
Observationer vid tidigare häcklokaler på Vansö (L.Karlsson).

STENFALK:

1 mycket tidigt ex Gorsingeholm 25/2 (L.Broberg),
1 ex Norrlänna 22/4 (K.Söderberg),
1 ex Stallarholmen 6/10 (J.Ed)

LÄRKFALK:

Häckningar vid Näsbyholm, Härad (L.Broberg) och vid Kronoparken, Kungshagen (P.Kjellin)

JÄRPE:

Flera obsar vid Marvikarna (B.Carlsson)

ORRE:

Marvikarna (B.Carlsson),
Braxnan 13/4 (F.Ellin)

TJÄDER:

Häckning: 1 höna med en kyckling Skertorp, Mariefred 2/6 (P.Kjellin)

RAPPHÖNA:

Häckning: 1 kull med 5-6 kycklingar Berga (Stockenström gm P.Kjellin),
3 juv. Viggeby, Fogdö (L.Karlsson).
Utsläpp av raphöhns har skett vid Plångsta, Vansö. 2 hanar och 1 hona (T.Persson gm L.Broberg).
1 ex korsningen E3-vägen Åker. (P-E.Betzholtz)

KORNKNARR:

1 spelande Näsbyholm 3/6 (M.Brandel)

VATTENRALL:

En rapport från hösten är enda inkomna!
1 ex Kyrkviken 26/8 (F.Ellin)

RÖRHÖNA:

1 ex Bergaån 25/3 (K.Söderberg, T.Carlsson) och samma lokal 9-11/4 (P.Kjellin),
1 häckning Ö lerdammen och 1 häckning V lerdammarna, Selaön (F.Ellin)

SOTHÖNA:

Vinterobs: 1 ex Stallarholmen 26/12 (F.Ellin)

TRANA:

2 ex Byringe 22/2 (Strengnäs Tidning gm L.Karlsson),
1 par stationärt vid Näsbyholm, men ingen häckning (L.Broberg)

STRANDSKATA:

2 ex Gorsingeholm 16 och 19/6 (L.Karlsson),
1 ex Gamla kyrkogården, Strängnäs 10/7 (L.Karlsson),
1 ex Kyrkviken 25/7 (F.Ellin)

LJUNGPIPARE:

Ett tidigt ex Berg 27/3 (F.Ellin)

TOFSVIPA:

Första: vid Gorsingeholm 20/2 (P.Kjellin)
Sista: 3 ex Merlänna 27/10 (K.Söderberg)

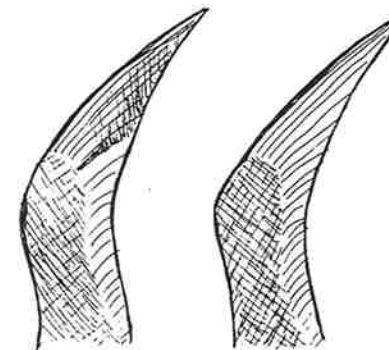
Ruggning

F är mer ojämnt tecknad/färgad på händerna än S.

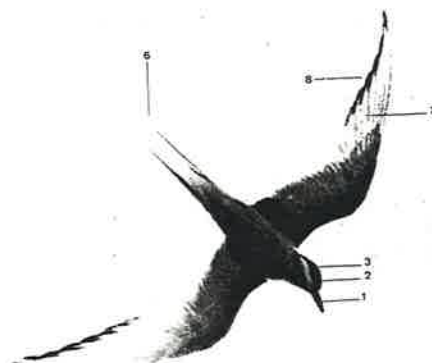
Det beror på två olika saker: dels på att F:s handpennor (hp) är av två olika generationer och alltså olika slitna. Medan däremot S:s hp är sinsemellan tämligen likartat tecknade och dessutom tämligen likåldriga och alltså likartat slitna. F:s yttersta 6 hp har förhållandevis mycket svart utefter spolen på innerfanet (det svarta bandet är ungefär dubbelt så brett som spolen). Dessutom är de ganska rejält svartspetsade. F:s innersta hp har däremot inget svart alls utefter spolen, och de är dessutom vitspetsade. De svarta banden utmed spolen skuggar i motljus, och det gör att F:s tumhalva (eg mer än hälften) av handen, motsvarande de 6 yttersta hp, ej är genomlysning. Medan lillfingerhalvan (eg mindre än hälften), motsvarande de 4 inre hp, är genomlysning (ref 3).

Eftersom dessutom de yttersta armpennorna (ap) är genomlysning, får F i motljus ett mycket påtagligt "fönster" i vingbakkanten i gränzonen mellan hand och arm. Att endast de 6 yttersta hp är svartspetsade hos F gör att handundersidans spetsband hos F är lite kortare än hos S och dessutom tvärare avklippt (det verkar hos F tom grövst längst in, och att spetsbandet är vinklat inåt, mot armen, ref 7).

S har ett mycket obetydligt svart band utefter hp-spolarna (smalare än spolen), och detta kan alltså inte åstadkomma någon skuggning i motljus. Alltså är de yttre hp hos S lika fint genomlysning som de inre; hela handen är genomlysning hos S. Genom att S som regel har svart spets på de 8 yttersta hp, blir handundersidans spetsband hos S längre än hos F, och det krymper mjukt in mot hand/armvecket, verkar inte tvärt avklippt som hos F. Genom att samtliga S:s hp är genomlysning blir också spetsbandet i många belysningar jämförelsevis framträdande (hos F sitter ju just de hp som i många belysningar är skuggade; framträder alltså i många belysningar föga hos F (ref 3).

Handovansidor hos adulta tärnor. Fisktärna till vänster och silvertärna till höger.
Teckning: Kent Söderberg.

Övre bilden fisktärna och den nedre silvertärna.
Foto: Thure Wikberg resp Christer Fliesberg.

SMÅSNÄPPA:

1 ex 9 och trol. ytterligare
1 ex 10/9 Valla (F.Ellin)

BRUSHANE:

En mycket tidig hane Kyrkviken
10-12/4 (F.Ellin), sista obsen gjordes
vid Valla 2 ex 23/9 (K.Söderberg)

DVÄRGBECKASIN:

1 ex rastade f.d. Valnaren 18/4
(L.Karlsson),
1 ex Pumphuset, Söderfjärden 13/10
(M.Brandel) och 1 ex funnet död
Gorsingeholm 28/10
(B.Carlsson). Troligtvis förbisedd.

ENKELBECKASIN:

Sista obsen: Kyrkviken 3/11 (F.Ellin)

MORKULLA:

Första obsen: Länna 17/3
(B.Andersson)

STORSPOV:

31 ex på vårsträcket Kyrkviken
(F.Ellin)

GLUTTSNÄPPA:

Enda inkomna rapport:
1 ex Valla 20-22/7 (F.Ellin)

SKOGSSNÄPPA:

Första: 1 ex Söderlänna 1/4
(K.Söderberg) och
1 ex Ringrå 1/4 (F.Ellin)

DVÄRGMÅS:

1 3k fågel Kolsundet 27/6 (F.Ellin)

SKRATTMÅS:

1 ex Tosteröbron 25/2
(K.Söderberg), koloni om ca 50 ex
Qvartingen (P.Kjellin), ca 100 ex
Lundby kärr, Åker 30/4 (L.Karlsson)

SILLTRUT:

1 ex mot N. Berg 24/4 och
1 ex Stallarholmen 4/6 (F.Ellin)

SKRÄNTÄRNA:

Flera obsar gjordes i juli och augusti.

FISKTÄRNA:

Första obs: 1 ex Kolsundet 15/4
(F.Ellin)

SILVERTÄRNA:

10 juv Kolsundet 19/8 (F.Ellin)

SKOGSDUVA:

De första 4/2 (F.Ellin)

RINGDUVA:

En stor flock: ca 500 ex
Gorsingeholm 27/3 (L.Karlsson)

TURKDUVA:

3 ex Gorsingeholm 1/1 (P.Kjellin),
1 ex Gorsingeholm 16-21/1
(B.Carlsson), 1-3 ex runt P10,
Strängnäs (L.Karlsson),
1 ex Gråsgatan, Strängnäs 20/6
(K.Söderberg),
1 ex Gorsingeholm 19/6
(L.Karlsson),
1 ex Östa, Vansö 24/6 (L.Karlsson),
2 ex Visholmen 29/5 (F.Ellin),
1 ex Paulinska skolan 20/8 (F.Ellin)
och 1 ex Regementsgatan 8/7
(L.Eriksson)

NÖTKRÅKA:

Ses mest under hösten: 1 ex
Hjälmsäter 17/6 (K.Söderberg)

RÅKA:

1 2k Husby 10/2 (F.Ellin)

KORP:

1 par vid bo Starrkärr, Länna
(S.Eriksson gm K.Söderberg)

STARE:

1 ex Husby 10/2 (F.Ellin)

BOFINK:

Vinter: 1 ex Strängnäs 8/1
(K.Söderberg)

BERGFINK:

Vinter: 1 hane Husby 10/2 (F.Ellin)

STEGLITS:

Häckningar: 1 Gorsingeholm
(P.Kjellin), 2 Selaön (F.Ellin),
1 trolig Sunby park (L.Karlsson)

HÄMPLING:

Första: 1 ex Berg 26/3 (F.Ellin)

VINTERHÄMPLING:

15 ex Kaskaren, Strängnäs 11/3
(L.Karlsson), 13 ex Gorsingeholm
10/10 (P.Kjellin), 25 ex Länna bruk
13/10 (L.Karlsson), 4 ex
Gorsingeholm 13/10 (B.Carlsson),
3 ex Valla 3/11 (F.Ellin) och
1 ex samma lokal 4/11 (F.Ellin)

SNÖSISKA:

1 ex S om Valla 19/2 (F.Ellin)

BÄNDELKORSNÄBB:

1 hona och 2 juv. Merlänna 26/7-2/
8 (K.Söderberg)

ROSENFINK:

1 sj. Näsbyholm och 2 sj. d:o 19/6
(L.Broberg), 1 Tegeltorp, Selaön 19/
6 (J.Ed), 1 Ö lerdammen 21/7 och
26/7 (F.Ellin)

STENKNÄCK:

6 juv. Hedlandet 2-21/7 (P.Kjellin)

LAPPSPARV:

5 ex Solö, Fogdö 2/9 (M.Brandel),
1 ex Valla 21/9 (F.Ellin)

SNÖSPARV:

1 2k Gorsingeholm 2/3
(P.Kjellin, B.Carlsson), 4 ex Åby gård
5/11 (P.Kjellin), 1 ex Valla 11/11
(H.Söderberg, F.Ellin)
1 ex hördes St.Rullingen 25/12
(L.Karlsson)

ORTOLANSPARV:

1 sj. Tynäs hage, Tosterö i maj
(L.Karlsson),
2 sj. Berg hela säsongen, i juni sj.
vid St.Lundby och Åsa
Första: Berg 6/5 och sista Valla 4/9
(F.Ellin)

SÄVSPARV:

Vinterobs: 6 ex Kyrkviken 4/2
(F.Ellin)

Två juvenila silvertärnor till vänster och en juvenil fisktärna till höger.
Foto: Jens B Bruun.

Fältbestämning av fisktärna (*Sterna hirundo*) och silvertärna (*Sterna paradisaea*)

av Jim Sundberg och Kent Söderberg

Inledning

Denna artikel koncentrerar sig på de bästa bestämningskaraktärerna hos sittande och flygande, både gamla och unga fåglar av fisk- och silvertärna. Litet nämns också om sådana mer svårbedömda karaktärer som kräver mer erfarenhet och träning av observatören. Till dessa hör flykt, form och läten hos tärnorna. Nybörjaren bör alltså koncentrera sig på de mer "absoluta" karaktärerna.

STORT TACK TILL Lars Svensson, Stellan Hedgren och Håkan Delin för värdefulla synpunkter på materialet.